

Բ. Մասն (Թղ. 175—310:)

Ա. Էջ 1—204. «Պատմութիւն Արքայն Եւ-
հաննոս Ոսկեբերանի. Նստանդինու Պարթիարդի.
Եւ Իսկեղբայրայն Եպիսկոպոսականի եւ վարդա-
պետի ծննդեան, սննդեան եւ քաղաքավարու-
թեան:» Սկզբն. «Ամենեքին որ է հռոմէ գրողք
եղին պատմութեանց:»

ՅԵՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ. Բ. Բունձեւագրին.
(էջ 204.) «Եթա Շերարդի Թուարբուրեանն Հայոց
Բարձրագոյն պատմութիւն վարուց եւ ճանութեան
երկոց երանելոյն հայրապետին Յովհաննու Ոսկեբերա-
նին, է Եւհաննան է Բարձր, է ձեռն սրբազան Խրիս-
տոսի Հայոց Տեառն Գրեթեւ: Եւ Յիսուսի Բերնատի
փառք յաւտեանս. ամեն. եղիցն:»

2. Լաբրդի. «Եւ ես Մարտիրոս Վերտիւրէ Լ-
կողջ Զանդապէ գոյս տարագրեցի քի Բերդին քաղաք,
տուեալ է ձեւագրեալ մատենէ որ է Թագաւորական
գրատուն պահի:»

Եթա Բերնատի ՌՁԺԳ. (= 1713): Ի փերաբար
ամոյն ին:»

Բունձեւագրին է Պերդին գրատուն Ms. Or.
Quart. 164: Ըստ նոր ցուցակի (N. Karamiantz.)
N. 45.

Բ. Էջ 205—271: «Պատմութիւն Արքայն
Եւհաննոս Բարձրագոյն հայրապետին, ծննդեան,
սննդեան եւ առաքինի վարուց եւ ամենայն պատմ-
չեանց եւ կատարման մեծ քահանայապետին եւ
Զմիւռնայ Արքեպիսկոպոսին, որ է ի նահանգին
Լիկեացոց մայրաքաղաք եւ այժմ Իգմիր կոչի:»
Սկզբն. «Զամենայն սուրբ եւ զեղծանիկ ընտրեալ
յԱստուծոյ գովել եւ պատուել յամենեցունց տը-
սան է:»

ՅԵՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ. Բ. Բունձեւագրին.
«Գրեցաւ Պատմութիւնն ձեւագր պարն Արտիտի որ-
դոյ Խաչի. Թվ. ՌՁԺ. (= 1630) մարտ Թ:»

2. Լաբրդի. (Հմմտ. վերջ:) Վերջը. «Եթա
Բերնատի ՌՁԺԳ. (= 1713) է Ապրիլ ամոյն Ժե. է
դրբաւ ասար:»

Բունձեւագրին է Պերդին գրատուն Ms. Or.
Quart. 164: Ըստ նոր ցուցակի N. 45, Թիւ 3:

Գ. Մասն (Եթովպիականք:) (Թղ. 311—372:)

1. (Թղ. 311—346.) Էջ 1—69. «Mysteria
Litterarum Graecarum... lingua Aegyptia, Dia-
lecto superioris Aegypti. Descriptus Oxonii ex
Codice Huntingtoniano Coptico-Arabico. num.
393. a Paulo Ernesto Jablonskio qui mihi eius
describere copiam fecit. (Խարհուրդք Նշանագրայն
Եւհաննոյ)»

Ընդօրինակութիւն տարա-խաղի ձեւագրէ մը
(Huntingtonի. Թիւ 393). Ընդօրինակողն է Paul
Ernest Jablonski.

2. (Թղ. 347—369.) Էջ 1—44. Officium
Hebdomadis Sanctae apud Aegyptios, excerptum
ex Codice Manuscripto Bibliothecae Seguerianae.
(Ժամանակագրութիւն Սրբոյ Շաբաթու առ Եփրայ-
մացիոյն)

Էջ 43. տակը. «M. V. L. C. die XX. Decemb.
A. 1719.» որով իմացուի որ նոյն տարին աւար-
տել է իւր այս վերջին յիշատակագրութիւնը,
եւ անշուշտեան այս վերջին ընդօրինակութիւնը:

3. Էջ 45—49. Canon Lectionum per Cir-
culum Anni in Usum Ecclesiarum Aegyptiacarum
descript. ex Codice vetustissim Michaelis Epis-
copi Damiatensis, qui codex est in bibl. reg. Pa-
riensi (այսպէս ճշգրտ.) (Կանոն Ընթերցուածոց
ընդ ամեն ողջոյն) Եկեղեցիաց Եփրայմացոյն, է
հին ձեւագրի օրինակէ Միքայէլի Եպիսկոպոսի):

23.

[Cod. Arm. 23.]

ՌՁԻԿ = 1713:

ԹՈՒՂԹԸ 110, էջը (գրեալը) 180: — ՄԵԾՈՒՒ-
ԹԻՒՆ 26x20 cm. — ԳՐՈՒԹԻՒՆ 31, 5x15 cm. առաջին
մասն երկպիս, ինչպէս նաեւ այլ տեղ: — ՏՈՂԸ 26—32:
— ՆԻԹԸ. Թուղթ Նոր, այլ պիսիք ու ոչ ողորդ: — ԿԱՏՎ.
Նոր, կաշեկազմ: Կողմ Ներսի կողմը պատկեր Բիբլ. Եւ-
րոմէ մէջ Նկարում (ղոռնման) է սրտի մը (մասնա-
ղարան) եւ Կաթուած. «Dulces ante omnia musae.» «Կա-
թու. Deum nobis haec otia fecit.» Եւ ասոր տակը, «C. S. Jor-
dani, et Amicorum.» — ՀԱՆԳԱՄԱՆԸ. մարտ: — ԳԻՐ.
ընդօրին, երկազակն ծնողէ, բայց բաւական մարտ:
— ԼՈՒՍԱՆԸ. մոլթ կարմրաւ: Տեղ տեղ կան շատ մը
ծանօթութիւնք մասնազգրին լուսանցքի վրայ գրուած:
— ԴԱՍԱԿ. քի սկզբան է եւ ի վերջոյ 17 թուղթ: — ԺԱ-
ՄԱՆԱԿ. 1713: — ԳՐԻՉ. հայերէնագէտն Լաբրդը:
— ՏԵՆԻ. Պերդին: — ՅԵՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ կան բաւա-
կան, զորս մի այլ մի իջ յեղնը: — ՏԻՐ. գրիչ: —
ՏԵՂԵԾՈՒԹԻՒՆ: Այս ծնողագրին վրայ այս տեղեկու-
թիւնք կայ յիշումը կայսերական գրատուն ծնողագր
ցուցակին մէջ, 232 fol. Elementa linguae tataricae,
Incoepi describere Berolini die XVII Septembr. anno
Domini MDCCXVI Maturinus Veyssiere la Croze... fol.
1. Grammaticam edidit Parisi Meselehedick Thevenot-
tius. «Զնապիրս գնուած է կայսերական գրատուն հա-
մար 1849ին, Յուլիսի 14 (Suppl. 568):»

ՄԱՆԱԿԱՆ Եւ հաստատայ Լաբրդի ընդօր-
նակութեանց, Թարգմանութեանց եւ այլ ծանօ-
թութեանց: Նստը մէջ կան հետեւեալք.

Ա. Էջ 1—50: «Զարագրութիւն Հռոմեական.
Վիզանդական Եւ Կաթողիկոսական Հայկական
Հաւանեանց զարմի. քի սկզբանց քի վախճան. Աս-
ցեալ Ներսիսի եղբոր կաթողիկոսի Հայոց Տէր Գրի-
գորիս յիշատակնոր նախնիս. քի համակութեան
Եւրպիս: — Compositio Metrica narrationis Hi-
storicae de genere Armeniorum et stirpe Arasaci-
darum, ab initio ad finem versibus descripta.
Autore Nerse fratre Domini Gregorii Catholici
Armeniorum.»

Այսպիսի բովանդակը Ներսիսի լատին Թարգ-
մանութեանք: Վերնագիր գնեւով՝ Carmen Histo-
ricum Nersis Patriarchae. Գրութեան առաջին
օրինը հայ բնագիրն, Երկրորդ օրինը լատիներէն
Թարգմանութիւնն է: Տեղեկութիւնք Նշանակուած
է լուսանցքի վրայ:

Գրութեան վերջը, ուր Թուականը նշա-
նակուի է «է հինգ հարիւր Թիւ իստարեալ, եօթն
նասնից քի նոյն յարեալ քի իստեբըր կան, լուսանցքի
վրայ նշանակուած է. յԱ. Շ. 1121.» (ՄԺ Տեառն.
1121.) Կան նոյնպէս Երկր մանր գիտողութիւնք
քի լուսանցս: Վերջը կայ ընթերցումը միջնոր գրուած,
ուր բայ է ձախառնէ՝ գրուած են նաեւ գրոցս

հի. թ. ք. մանրամասն առի՛շ քրէ մ'այսպէս... Armenicé et latine nitide Scriptum; paginis 50, ubi finis Carminis Nersis Patriarchae. — Item a pag. 51. ad 59 exclusive Sequitur: Carmen Historicum Regis Haithonis, Armenicé cum Versione lat. Item pag. 58. 59. Additio Uscani de Festo Paschatis. Item a pag. 60 ad pag. 104. Math. V. La Croze Notae in Nersim; — Item a pagina 104 ad pag. 122. Ad Carmen Haithonis Annotationes. Et pag. 122 ad pag. 147. Appendix. — Item a pagina 147. ad 168. Appendix altera, in qua Miscellanea quaedam Geographica. Descriptio Asiae ex Opusculo Geographico Mosis Chorenensis, edit. Amst. A. C. 1688. Item tandem a pag. 169 ad 180 et finem Addenda.

Արդէ այս ք-ը կը ցուանէ ճշդիւ գրուած թեան հիւթերը:

ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ի ՍԿՐԱՆ ԳՐԱՎԵՐ ԵՒ ԼԱՅՐՈՂԵՆ ԱՅՍՊԵՆ ԾՅԳԻՒ. «Descripti et in linguam Latinam converti ex editione Veneta Poematum Nersis sive libri quem a primis vocibus Armenii appellant Երեմիայի յեսուս օրդի. Ibi hoc Poema extat pag. 51. 421. Liber editus est in Թվական Լայոց հազար եւ ք. Ի հայրապետութեան Լայոց Տեառն Փիլիպպոսի սրբազան կաթողիկոսի. Id est Aerae Armeniorum anno Millesimo nonagesimo secundo (Christi 1643) Patriarcha Armenorum existente Sanctissimo Domino Catholico Philippo. Berolini A. D. N. J. C. MDCCXIII. Maturinus Veyssiére La Croze.»

Ուստի թարգմանած է այս գրութիւնը Կ. Պոլսոյ 1643 թ. տպագրութեան բնագրէն, եւ անկէ ընդհանրապէս է հայ բնագրէն Լայրող Ի Պերլէն 1713:

Բ. 1. Էջ 51—57. «Carmen Historicum Haithonis, sive Համոց, Hethumi, editum in fine Bibliorum editionis Amstelodamensis. A. C. 1666, ubi extat pagina 416. 829. post Indices, latinitate donatum a me Maturino Veyssiére La Croze.» Ուստի եւ Լայրող Ամստերդամի 1666 թ. տպագրութիւնն Ռամանաւոր պատմութեան Հիւթմոյ լատիներէն թարգմանութեան իբրեւ բնագիր գործածած է: Վերնագիրն է. «Ռամանաւոր բարեպաշտի Հիւթմոյ: Որ ծառայալ է Երեմիայի, եւն եւն: Սեան մէջ հայ բնագիր է, միւր թարգմանութիւն, որուն վերնագիրն է. «Carmen Orthodoxi, pii, Եթմիոսի (այսինքն) Hethumi, etc.

2. Էջ 58—62. «Additio Uscani de Festo Paschatis.» (Յաւելուած Ոսկանայ վասն ամսի Չատկին:) Սիւլէն. «Կաես Ի թուով փրկչին. ոսկը. (= 1668), իսկ ի մեղուն Եւսթը. ին. Կորուն Եւսթը զին էր բնին, եւս առաւել պատահեցաւ. սղալունն թագաւորի ասացեալ սղալունն բազում պատահի մեզ:»

Գ. Այլեւայլ ծանօթութիւնը Լայրողի:

1. Էջ 63—103. «Annotationes in Carmen Historicum Nersis Patriarchae.» (Ծանօթութիւնը Ի վերապատմութիւն Կերիսիի Լայրապետի:)

2. Էջ 104—122. «Ad Carmen Haithonis

Annotationes.» (Ծանօթութիւնը յՌամանաւորի Հիւթմոյ:)

3. Էջ 123—182. «Appendix de reliquis...» (Յաւելուած վասն այլոց...)

Դ. 1. Էջ (նոր սկիզբ) 1—146. Յուսկ ազգաբնութեան (Յովհաննէսի...) Դիմացը նշոյաւն լատիներէն թարգմանութիւն Ի Լայրողէ սին առ սին:

2. Էջ (նոր) 134—145. «Excerpta quaedam de Statu Armeniorum sub finem saeculi XIV ex Historia Schiltbergeri Germanice scripta.» (Քաղաւածք Ի գերմաներէն պատմութեան Շիլտբերցիէ վասն իրաց Լայոց Ի վերջ կոյս Ժ. Գ. Կարուն:) Միայն Լատիներէն, երկրորդ գրութիւնը:

Ե. Էջ 146—180. Յաւելուածք:

1. Էջ 146—168. Հատուած յայնարհագրութեան խորհրդացոյ. (Աօր:) Վերնագիր լատիներէն թարգմանութեան. «Appendix Altera in qua Miscellanea quaedam Geographica. Descriptio Asiae ex Opusculo Geographico Mosis Chorenensis editio Amstelodami 1668, pag. 32.» Սիւլէն. «Այնարհ ընդհանուր Աօրացոյց Եւ այլն: Դիմացը սին առ սին լատիներէն թարգմանութիւն:»

ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԷՋ 168 ԳՐԱՎԵՐ Է. «Տ-ը-ր-ը-ը Եւ Խ-ը-ը-ը» Descripti et interpretati sunt Ի Բերլին Եւ Մ-ը-ը-ը-ը tus sum Berolini Anno 1800 Է-ը-ը-ը-ը Լ-ը-ը-ը-ը Եւ Խ-ը-ը-ը-ը Christi; MDCCXIII. absolvi Բերլինի Ռ-ը-ը-ը-ը (1713). Junii die XVI. Ի Բաւիւն ամայ ժգ:»

2. Էջ 169. Արկին մանր յաւելուածք լէջն 98. 98.

3. Էջ 170—179. Քաղաւածք Ի Գրոց. Estienne de Lusignan, Histoire Générale de l'Ile et Royaume de Cypre. fol. 72....

4. Էջ 180. Քաղաւածք Երկու կտոր յԱստիւ պատմագրէ:

24.

[Cod. Arm. 24.]

ՌՄԻԹ — 1780.

ԹՈՒՂԻԹ 174, էՋ 347: — Մեծօրհնիկն 13x8cm. — Գրիտիկոսի միասին 9, 5x5,5cm. — ՏՈՂԻԹ 19: — Նորիկ, Թուղթ: — ԿԱՅՄ. Նոր: — ԷՆԿԱՄԱՆԻԹ. Ընդհանրապէս լաւ, բայց ինչ ինչ տեղ փոխադր: — ԳԻՐ. փոքր բոլորգիր, մաքուր: — ՊԱՅՄԱՍ սկզբէն քանի մը լուրջ: — ԵՄԱՄԱՍԱ. Իրմիթ (— 1780:) — ԳՐԻԶ. «Օվանկուս յորիկ Լուսինիկ Դրամայիսի:», — ՏՈՂԻ. աւորոյ: — ՏԵՐ. անշուշտ գրել: — ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ. էՋ 347: — ՏԵՐԶԻԿՈՒԹԻՒՆ: Չեապղիս գտնած է 1876, 18/11/86 Կ. Պոլսոյ Եւրոպ. Արքեպիսկոպոսին, ԹԻԼ 25ին հետ Ի միասին 26 Գրիտիկոսի արժողութեամբ:

* 1. Մատենան Էւրոպայի կամ Ժողովածուն եկեղեցական երգչոյ բովանդակ տարւոյ:

2. Մի. ԹԻԼ. 80:

3. Ի վերջոյ երկու Ժ-ը-ը-ը-ը-ը թուղթ, մի-ը-ը-ը երկաթագիր, Ա. Եւսթանիի հատածք:

ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԷՋ 347. «Եւ Օ. Է-ը-ը-ը Երկ Լ-ը-ը-ը Դ-ը-ը-ը-ը Ի վերջ. Ռ-ը-ը-ը-ը (— 1780)

օգտասիրի ժընի գրեցեալ գիրքն ով որ կարգայ նայ յիւն մէկ հայրմերով որ Աստուած զեւր շնչեցեալն Յէ՛ւէ գէրայ մշնացել է ինծի իշատակ պուծադ Էւրդիւրի... զարշնչն աղբորը...

25.

[Cod. Arm. 25.]

ՌԺԻՂԹԻ — 1565:

ՌՈՒՂԹԻԸ Ժ ԵՆ 121: — ՄԵԾՈՒԹԻՈՒՆ 9X6, 5 em. ԳՐՈՒԹԻՈՒՆ միասին, 7, 5X4, 5 em. — ՏՈՂԹ 15: — ՆԻԻԹ. մագաղաթ ողորկալ եւ քարակ: — ՆԱԶՄ. կաշեկազմ ինն ոմով: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ, լաւ ընդհանրապէս. թղթերուն ոմանց մէջ կոր ծակեր կան (ԹՂ. 79a, 110, 117): — ԳԻՐ. խոտորդը նոր, միջակ մարդու-ԹԻՈՒՆ: Տնորը կարմիր եւ կապուրի տկար, նոյնպէս լուսանցագծերը: Կան նաեւ մանր ԼՈՒՍԱՆՑԱՋԱՐԻԻԸ եւ ԶԱՐԴԱԳԻՐԻԸ: — ՎՍԱՆԻԿ մի ինն թուղթ սկզբէն. նոյնպէս ԹՂ. Ժ: — ԲՈՒՐ խոթնրեկաց սկզբէն ԼՈՒՍԱՆՑԻՈՒ փայ նշանակումն են կարգք ա. ք. գ. նշանագրքը: — ԺԱՄԱՆԻԿ. ՌԺԻՂ. (= 1565): — ԳՐԻԶ. «ՄԻՆՆԱՍ ԽԵՆԵՐԿԵՐԻ:», — ՏՅՂԻ. «Ի յաշնարս իւնիաց, ի քաղաքս ԼՈՎ:», — ՏԵՐ. անշուշտ գրիչը: — ՅԻՇԱՆԱԿԱՐՈՒԹԻՈՒՆԸ. է՛ Ե՛ ա. 8. ԹՂ. 117a, 120b: Գալկա չնն նաեւ ԼՈՒՍԱՆՑԱԳՐԱՄԱՆ րհտորթիւրը: — ՏՅՂԵՆՈՒԹԻՈՒՆԸ: Գնումն է 1876 թ, 18 նոյնքերի, Կ.Պոլսոցի Արշակ Աւթունանին: Հմմտ. ԹԻ. 24:

* Մասեանս եւ Պաղարուս: Ասոր մէկ կայ. թերթ մ'ամբողջ ի սկզբանս այլեւայլ նիւթովք եւս քան բուն գրող սիրելը: Սկիզբն. «ԹՎ. Ռ. ԺԻ» (= 1565) Բանալի առաջի գիրն ինն է: Եւ տանուաւորն ի վերեւն խոյն է: Եւ կարմիր դարձ տողերն նաշանը է: Իսկ ի մէկ պարզապատմարի, յորժամ տարին նաշանը լինի, զաւ եւ Հանսիս մարտին ամիս. առաջ մի ի վեր երեւն կարգիս, զնա՞ յաւարան ոչ վերկիս. Պարզապատմար գովելի, է գեղեցիկ եւ պիտանի. զուրք տարին յինքեան ունի. եւ յուցանէ զամեն յայտին: Եւ թեմերեանն սկսան. հովմայեցոց ամսով վարի. մինչ յայտանութիւն բարեկամին. իւ եւ գ. թիւ հայտարի: Հինգհարիւր ամ. անցանի. լք. յորաբարդի. այլքանամբ վերջըն լինի, դարձեալ յառաջն սկսանի. Է ահմանած անփութիւն. մինչ ի դալուստ Բրիտանի. որք ընթեմուսը սիրով քրտի. յիշման արեք զմեզ արժանի. զմեան առան մեզք ի ինչ:

1. Ինն թուղթք սիւնակաց բաժնուած տասնապէք, վրան կենդանակերպներ նշանակուած են, եւ սիւնակաց մէջ քստ իւրաքանչիւրին հայ տառերով. 20-ի. Կարկէ եւ խեցեթիւն աստեղատանց սիւնակք հարբուս են.

Տախտակին ութ երրորդ էջին տակը գրուած է. «Հինգհարիւրեան որ բուր նշան կայ զարգեաց. Պա չի խաթիլք: Եւ իս մէջն. յոր տուփն այն ծաւաղաթին է տրաստ կայիլք որ զնորզս յիշեալ:

2. (Թերթ Բ եւս.) ԹՂ. 1a. «Պաղարուս» յընտիր եւ ստոյգ օրինակէ. անանց եւ յախտեանական Գ. Գրոցս մէկ կան

- ա) «Եօթներեակ Դ. Գ Վերջ ԹՂ. 3:
- բ) ԹՂ. 4a. «Եօթներեակ Գ. Գ»
- գ) ԹՂ. 7a. «Եօթներեակ Բ. Գ»
- դ) ԹՂ. 10b. «Եօթներեակ Ա. Գ»

Այս ամենուն գլխաւոր տննիրու օրերն ամսոյ կար-

գաւ եւ ուսիքի միջոցները նշանակուած են: Ապա նոյն ոճով.

- ե) «Եօթներեակ Դ. Գ» — «Եօթներեակ Զ. Ե. Դ. Գ. Բ. Ե. Ա. Գ. Կ'իշնայ» մինչեւ ԹՂ. 33:
- զ) ԹՂ. 33—57b. նոյն ոճով. «Եօթներեակ Ե. Ա. Գ»
- է) ԹՂ. 57b—82b. նոյնպէս. «Եօթներեակ Ե. Ա. Գ»
- ը) ԹՂ. 82b—105b. նոյնպէս. «Եօթներեակ Ե. Ա. Գ»
- թ) ԹՂ. 106a—111b. «Եօթներեակ Դ. Գ (կէսը)»

3. ԹՂ. 111b. գրուած է. «Բէն Հանապազ հանը է: զմնախաւն ի փիւրն հարցիր: Գ — Ասկե երբք կը գրուի (ԹՂ. 112a.) «Դարձեալ ծանրի ով ընթերցող: Հողւոյ դաշտանան կիրակի օրն. բարեկենդան է եղիական պահոցն. Սուրբ եղինք յետեւ. Բ. շաբաթ կուտեմք. լուսաւորինն պանն է: Լուսաւորէն յետեւ. Բ. շաբաթ կուտեմք. վարդափառն պանն է: Նաշէն յետեւ. ա. շաբաթ կուտեմք. սուրբ. գեորդա պանն է: Երեսնամուրէն (՝) յետեւ. Բ. շաբաթ կուտեմք. սուրբ յարիւրին պանն է: Սուրբ սարգսն յետեւ. Բ. շաբաթ կուտեմք՝ ման պանն է: Եայտոց մէջն աւել կամ պակաս չի գար մինչ ի կատարած աշխարհի: Ով ընթերցող. յորժամ տարին նաշանը լինի. փետրվար ամիսն ինք. որ լինի. եւ յայն իր: Ով ընթերցող որ թիւ ծննդեան բարեկենդանն ի զէն. գայ, գույ. զէն. արա: Եւ թէ յուրբաթ գայ. դու ե չի. արա: Զէրայ բարեկենդանն զպանն չի լուծեր: Բայց խիռմն կու լուծն: Զի փան. է. օր է: գ. փետրվարին ի յենն կառնու, եւ գ. ի մարտին մուտն. Երբ նաշանը լինի գ. ի փետրվարէն առնու. եւ գ. ի մարտին: Գ — ԹՂ. 114a. «ԹՎն Հայոց ՌԶԳ. (= 1634) Եօթներեակ. գ. վերագիրն Թ: Ասգ. լուսնն ապրիլ. գ. օրն կիրակ. Եայտմ ամի մարտին Երկը եւ առնեն թուադրի. ապրիլ գ. Պատարաս կացեք որ չի խաթիլք: Մեք Հայոց ապրիլ Ժ գ. զատիկ է:

Նոյրք գրուած է Հայոց ՌԶԳ. ՌՄԶԳ. ՌՆԶ. ՌԶԻ տարիներուն համար ալ: — ԹՂ. 116a. խոշոր գրով. «Մեկ շրջանը ՀԼԹ. ամ է. ի մէկ շրջանն է անգամ մարտին Երկը. եւ այլ ազգ քրիստոնեանց բաց ի Հայոց: Գ

ՅԻՇԱՆԱԿԱՐՈՒԹԻՈՒՆԸ. 1. ԹՂ. 117a. ճորդգիր, քիչաւոր յետադարձ: «Արգ գրեցաւ պաղարուս» ի լաւ եւ յեմտի օրինակէ. ի յաշնարհն իւտեմ. ի զաղքը՝ ԼԼ. ի թագաւորութեանն գրուել ԺԿԼԻԸ՝ ակոստանն (ա՛ ի քառանգ)՝ 1548—1578): ի կաթողիկոսութեան սուրբ Էլմիանի, այս Մթիւնասի առկէ: Գ. ի յարհիպիկոսութեանն նա աշխարհէն տեք գրիգոր վարդապետի վանեցոյ. ի թվականութեան հայկազան ամարին ՌԺԻՂ (= 1665) ա(թւ)մ. յամենան օգոստոսի՝ Եղեւ. դաւ. Մազաղաթի պարզատուարին, Չեաւմը թերալարժ գրիլ: Միտոս Կոպիլ, Կիւրդոյ, Երեւանցալ աղեք զմարտին: Ի. աւոյ զուլ՝. ասկա պակաս: Երեւ անկից կաղալեմ՝ զգաղարդոյ, որ զմեզ յիշէ՛ք՝ միով հայր մեղայիւ: Զեք յիշողագ: Եւ մեզ յիշեցնոց, առ հասարակ զորմեանք յաւուր միւսանգամ գալտեանն. Ամեն: Գ

2. ԹԻՂ. 120b. Անթիվ հանդիս քիչ մը գրուածին: Ասոր վրայ և-ը Ե-ի մը գրեթէ անհետնի գրով. «Անկ անգամն մը ան- մէկ քրդէան մը Խօլէ մէկ շաղկեր Խօլէն բնա կրթցէն Գէգ Ի վեր բլա ու մէկ շաղկեր մը Նաստ կտաւ:» — Անթիվ հանդի գրուածին կայ նաեւ. ԹԻՂ. 121a.

(ՄԵՆՅԵՆԸ ԲԼ ԱՅԻՄԻ)

ԱՐԳԱԳՐԱԿԱՆ

ԵԶՐԱՅԵՐ ԺԱՊԱՊԳԵԿԵՆ ԸՆԹՈՆՆԵՐ ՏՐԱԳԻԶՄԵՆ ԿԵՆԵԴԵՆ ՔՐԴԱՐՈՇԻ

Պաշտ զօրացնողը Տէրն է:
Բերնէ բերան կ'ըլլայ երկան գերան:
Ժախողին մէկ ալքը քաւ է, անտողին հազարն ալ քիչ է:
Ժանը կնքեր՝ լիտը գաւ:
Դարցնիք հարսնիք է՝ ղուող մենք բաց:
Աղէկութիւն մ'էլ տար ծովը յետէ, ան կու գայ քեզ գտնէ կու:

Ընն է փալանը, մարդն է հալալը:
Լէլէխին հարցուցին քի պահախն ինչու՞ կարմիր է, ա-
մառ է ըսաւ. նս քզգի ամառն ալ ատանկ տեսայ
ձմեռն ալ:

Կալն ամալ օրը խնդայ կու:
Նգին քաշածը միտակ իր կաշին գիտէ:
Օգը շտկած նայը մի քաշը:
Օլորդայ թող որ էրթայ:
Ուր տեղ մանդալ ինք մէջը մաշայ:
Ծա քուն՝ չարս արթուն:
Տաստ մի անուշարար ծանծերը վարա փակչին կու:
Էփած քիւլովին շուր շին խառնին:
Մուտը սատանան է:
Ամէն մարդ իր տան առջն կ'աւել կու:
Հայ հայը գնաց. վայ վայը մնաց:
Կտոր մը օսկողը շանը ծանը կորէ կու:
Նրկու ոտքը մէկ կոշիկն մէջ չի հալքեր:
Անցուկը կ'ըլլայ մոռցուկ:
Աղուէք ինչքան լինեսքը փախի՜. վերջէն, գալքը տնդը
քիւրքիին խառնութիւն է:

Վարդն ինչ անուշ իտ ունի. Նորէն փուշ ունի:
Մծծին խօսքը շխտողը կողողի կողողը կորէ կու:
Շուշը շան նայելով հաշէ կու:
Ողբան կոխած չամուռը, անքան վրդը քաթըէ կու:
Գնայ ծովը ինկի՞ր՝ ծակտիս գիրը անանկ է ըսէ:
Ցաւը մատս միմ էնիմ՝ վառիմ՝ կէնէ չկայ կէնէ չկայ:
Հարը պերդն ալ մէկ է՝ տեսնի կտորողն ալ:
Ցամա տամա վազած շուրը մոռնէ քարը ծակէ կու:
Փուռուծիին հաշի ուզեցին՝ չեթիւնները ցուցուց:
Գողին նետ սարողը գողութիւն սորվէ կու:
Փարան լեզու շունցողին բերան լեզու ղնէ կու:
Միքաս ուտիս ու մուրաս:
Հուրը գաղող ծարաւ զարժող:
Ճերմակ շուշը բուրը ծախողին զարար է:
Մէկ պանը 7 տարի պահէ՝ օր կ'ըլլայ քի պէտք կ'ըլլայ:
Մարդ ինտոր շուէ եաթիսը՝ անպէս պառնի կու:
Հէմ լանք, հէմ երթանք:
Չուկ քունը ուզողը ծովէն վախնալու չէ:
Հաղաքը չէ՞ն՝ ես մէջը յեղ:
Դանակը կովին քովը կը տանին, ոչ թէ կովը դանակին:
Քէտը քէտին քեռ ալքըն ըսիր է:

Գիշերը մութ կը ծաւէ՝ ցորկը ձէթ կը վառէ:
Ըռափտէն սիւնիք ինկաւ հանումն կտխը ծակեց:
Կատուն որ խաղայ մուկն անպատճառ կը ղողայ:
Ամէն օր սիւնի քաղողը կրկան օրը լաթ չի գտներ
հազնելու:

Մի մարդ գէշին խօսքին, զիտնայ լաւը կը գուրջէ:
Սեւ խապարը թէգ կու գայ:
Աղբիւրները շրթքած շուրին ղըմլեթը չի գիտցուիր:
Թօփալ ոտրին չի նայիր, Մընապ տաղին փատի կ'ընթալ:
Փառը կը շտէ գնայ պեր կ'ըսէ:
Աշխարհս կրող կարողացողն պիտի անցնի:
Լեզուին ծակածը հիւ մէկ բան չի ծակեր:
Մոռնելէն վերջ մարդուն ղըմլեթը հասցուի կու:
Հուրը ինտը թափվէն չի վախնար:
Օրը մէկ փարան պահիս տարին 9 դրուէ կը վատկիս:
Անածը մէկ ասեղ, երկաթին օխան քանի է կու հարցունէ:
Հաց կայ ուտելու, բերան չկայ կու տալու:
Ճանը տիրելը տանտէրն է:
Տօլիկը դուրը փակ պահէ՝ միտք կատուն կերաւ մ'ըսեր:
Փարայ կ'ըզիս ուննալ, քեւեղ ծակ մի պահիս:
Պողը մի փրթիք, զգալը կու գայ:
Մուկը պնելու համար տունը կրակի մի տար:
Տրապիդան:

Հաւաքեց
ՆԵՄԱ Գ. ՊԵՏԵՆԱ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ՀՐԾՑԸԿ

(Հիմնականից)

Նէս գիշերին հրեշտակ թռչում էր երկնքում,
• Եւ խաղաղածայն մի երգ էր երգում:
Լուսինն, աստղերն եւ լուս ամպեր գրոհի նըման
Լքում էին այն երգը սրբազան:
Անմոռ ոգւոց երշնակութիւնն էր նա երգում
Դրախտի ոստակիտ թրքերի տակում:
Նա էր երգում վնէ ու հըզօր ճիւղը մային,
Եւ երգը Նորա չէր խարդախ ու պին:
Մատաղ մ'ոգի նա էր տանում՝ իւր գիրն առած.
Աշխարհի համար սատակի արտասուաց
Նորա երգի ծայնը մաքց այն ոգւոյ մէջ
Անանց խօսքերի, քայց վառ ու անշէջ:
Մի քըմալիկ քանկութեամբ լի նա աշխարհում
Ցառապած երկար էր նա տանջուում:
Չփոխարկէ նա երկնային հնչիւններին
Ցաղտութեամբ լցուած երգերը երկրին:

Նոր-Նայիթեան:

ՄԵՐՈՓՐՈՍ ԱՆՈՓԵՆԱ

